

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Академічне письмо»

Ступінь освіти Бакалавр
Освітня програма Філософія

Тривалість викладання	2 чверть
заняття:	Осінній семестр
лекції:	
практичні роботи:	4 години
Кількість кредитів	3 (90 годин)
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: http://www.nmu.org.ua/ua/content/infrastructure/structural_divisions/science_met_dep/educational_programs.

Кафедра, що викладає	Філології та мовної комунікації
----------------------	---------------------------------

Викладач:
Тараненко Ксенія Володимирівна

E-mail: taranenko.k.b@nmu.one

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти;

лекції та практичні заняття проводяться відповідно до розкладу.

1. Анотація до курсу

Академічне письмо – обов'язкова дисципліна навчального плану підготовки бакалаврів за Освітньою програмою «Філософія». В межах дисципліни розкриваються напрямки роботи зі створення суспільної підтримки академічної доброчесності через залучення студентських та викладацьких груп, обговорення важливості та аналізу наслідків дотримання або нехтування політиками академічної доброчесності на прикладі вітчизняного та міжнародного досвіду, формування здатності самостійно аналізувати поняття: академічна культура, академічна доброчесність, академічна свобода, кодекс честі та використовувати їх у повсякденному житті.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у студентів академічної культури, необхідних практичних навичок усної і писемної мови, необхідних для успішного навчання та майбутньої професійної діяльності.

Завдання курсу:

Опанувати зміст та проблематику базових теоретичних засад академічного письма, сформуванню здатність самостійно аналізувати явища та процеси суспільного життя, вміння працювати в команді, рольові ігри, дискусії, публічні виступи, написання різножанрових текстів та використовувати отримані результати на практиці.

3. Результати навчання

Застосовувати фахові терміни, знати їх значення та грамотно використовувати їх при написанні наукових робіт та усному мовленні
Використовувати граматичні норми, порядок слів не повинен створювати труднощі для співрозмовників, відвертати увагу від змісту висловлювання
Скомпонувати відібрану інформацію та, використовуючи різні лексичні засоби створити зв'язний текст
Користуватися різними видами мовних трансформацій (перифразування, узагальнення, абстрагування тощо) та лексичними засобами організації зв'язного тексту
Навчитися розпізнавати різні форми плагіату (за наявністю умислу, за формою відтворення, за наявністю вказівки джерела)
Формувати академічну культуру через ознайомлення із поняттям інтелектуальної власності, основними правилами використання оригінальних текстів, цитування і оформлення покликань
Перевірити точність і правильність мовного оформлення, відповідність вимогам наукового стилю української мови при вербалізації думок
Оформити бібліографічний апарат роботи за обраним/визначеним принципом (внутрішньотекстові, підрядкові, післятекстові посилання) та чинним ДЕСТом

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
<p>1. Формування академічної культури студента. Засади вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Університет від класичного до сучасного. Концепція класичного університету (Вільгельм Гумбольдт про дослідницький університет; Джон Генрі Ньюмен про ліберальний (інтелектуальний) університет). Покликання університету через поєднання освіти, науки і культури. Основні засади європейської освіти: незалежність, нейтральність; спрямованість на наукове пізнання та розвиток; критичне осмислення знання; університет як культурний центр. Університет як корпорація; корпоративна етика; партнерство «студент - викладач», «студент - студент», «студент - адміністрація» (взаємозалежність, взаємоповага, взаємовигідна співпраця як запорука успішного функціонування університету та виконання свого покликання). Студент: нерозривність прав і обов'язків. Свобода вибору ВНЗ, спеціальності, вибіркових предметів, теми наукового дослідження і наукового керівника.</p>

Академічна мобільність.

Право на здобуття якісної освіти, отримання належних знань і навичок, які дають змогу реалізувати себе як фахівця; підтримку й неупереджене ставлення з боку викладачів та адміністрації університету; на справедливе оцінювання результатів роботи

Студент як партнер у пошуку знань.

Обов'язки студента; регулювання університетськими положеннями.

Студентське самоврядування.

2. Академічна доброчесність і її порушення. Кодекси честі.

Академічна культура, академічна доброчесність.

Академічна культура й етика у вищій освіті.

Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності; прав і обов'язків усіх учасників навчального процесу.

Інтелектуальна свобода. Доброчесність викладача та адміністрації як передумова доброчесності студента. Академічна порядність; академічна цілісність через поєднання фундаментальних цінностей: чесності, довіри, поваги, справедливості, відповідальності. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі.

Академічна нечесність. Основні прояви академічної нечесності = табу в академічному світі: плагіат, заборонена допомога (одержання чи надання допомоги на іспиті, заліку, контрольній роботі, яка забороняється викладачем); використання підручників, посібників, довідкової літератури під час будь-якої форм контролю, якщо це не передбачено її умовами; списування та передавання своєї роботи для списування іншим; передача та одержання відповідей перед іспитом тощо.

Методи запобігання академічної нечесності; моральний осуд. Західний досвід покарання за нечесність: від прездачі іспиту, переслуховування курсу і переписування роботи до виключення з університету.

Кодекси честі. Професійні кодекси як транслятори фундаментальних моральних принципів в усі сфери професійної діяльності. Кодекси професійної етики = формування корпоративних правил: від Клятви Гіппократа до сучасних професійних кодексів; їхні завдання та імперативи; гуманітарний вимір; балансування між мораллю та правом. Сучасні вітчизняні й зарубіжні професійні кодекси.

3. Інтелектуальна власність і її порушення. Як формувати академічну культуру?

Інтелектуальна власність. Авторське право. Відкритий доступ до знань.

Поняття інтелектуальної власності (як аналогу до матеріальної власності) від доби Просвітництва (Джон Локк: право творця літературного твору – це «його невід'ємне право, що виникає власне з природи творчої діяльності й існує незалежно від визнання його державною владою») до сьогодення. Інтелектуальна власність у постіндустріальному й інформаційному суспільстві: за оцінками Світового банку, інтелектуальний капітал в сучасній економіці становить понад 60% від загального обсягу кожної країни.

Діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності. (ВОІВ).

Авторське право: від першого закону про авторське право («Статут королеви Анни» в Англії у 1710 р. закріпив за автором виключне право на опублікування свого твору протягом 14 років) до сьогодні.

Міжнародні договори із забезпеченням авторського права, чинні на території України: Бернська конвенція 1886, Всесвітня конвенція про авторське право Женева 1952р. та інші.Різноманіття об'єктів авторського права: наукові тексти, літературні твори, музичні

твори, драматичні твори, твори образотворчого мистецтва, кінофільми і аудіовізуальні твори, архітектурні роботи, комп'ютерні програми тощо.

Плагіат. Плагіат = порушення авторського права = крадіжка інтелектуальної власності. Розуміння плагіату з античності до сьогодення. Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні. Університетські положення про запобігання плагіату. Плагіат у цифровому світі. Різноманіття плагіату. Формування академічної культури через ознайомлення студентів із поняттям інтелектуальної власності. Виявлення плагіату, антиплагіатні програми.

4. Наукове мовлення. Культура спілкування.

Науковий стиль. Стилі сучасної української мови (науковий, діловий, художній, публіцистичний, розмовний, конфесійний, епістолярний); сфера застосування, мета, мовні засоби. Мовні засоби наукового стилю (підстили: науково-популярний, науково-навчальний): використання наукових термінів, таблиць, схем; оперування абстрактними поняттями; використання цитат; логічна послідовність; однозначність; аргументованість викладу; уживання складних речень. Наукова лексика; фахова мова.

Культура мовлення, мовленнєвий етикет як компонент комунікації. Опанування академічним письмом, комунікативними навичками як необхідна передумова успішного навчання, науково-дослідної діяльності, фахової компетенції, успішного соціокультурного та міжкультурного спілкування.

Усне мовлення. Публічний виступ, презентація, доповідь: єдність форми і змісту; вербальна й невербальна складові (образність й виразність, аргументація, інтонація, міміка і жести). Контакт з аудиторією, риторичний інструментарій, засоби емоційного впливу й переконання. Навички академічної дискусії, полеміки. «Мозковий штурм». Мистецтво слухати.

5. Писемне мовлення. Підготовка й написання наукового тексту.

Основні жанри наукового мовлення: монографія, стаття, есе, дисертація, дипломна робота, курсова робота, підручник, реферат (реферат-конспект, реферат-резюме, реферат-огляд), тези, анотація (довідкова й рекомендаційна анотація, загальна й аналітична рекомендація), рецензія (невелика стаття науково-теоретичного чи науково-популярного характеру, що містить критичне осмислення наукової праці з метою інформування чи оцінювання), лекція, огляд, дослідницька пропозиція, тези тощо.

Мистецтво читати, аналізувати, критично осмислювати прочитане.

Підготовка й написання наукового тексту. Задум (на основі критичного опрацювання наявної літератури) – бачення проблеми (майбутній об'єкт дослідження) – пропозиція вирішення проблеми (гіпотеза) – означення предмету й інструментарію (методології) дослідження – розробка аргументації (на основі опрацювання джерел) – побудова тексту. Вимога оригінальності, чіткості, новизни. Структурування тексту: вступ – основний текст = виклад аргументації із належним використанням оригінальних текстів і джерел – висновки.

Володіння мовою як запорука успішного працевлаштування. Написання резюме, мотиваційного листа, дослідницької пропозиції.

6. Робота з джерелами укладання бібліографії. Цитата. Покликання.

Правила цитування й оформлення покликань. Цитата - дослівний уривок з використаного тексту. За допомогою якого обґрунтовується, підтверджується або доповнюється власна думка. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні (орфографія, пунктуація, виділення тощо).

<p>Бібліографічне покликання - сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю, джерело, необхідних для загальної характеристики, ідентифікації авторства та бібліографічного пошуку. Коли потрібно ставити покликання? Належне цитування й оформлення покликань – основна умова уникнення плагіату. Національні правила оформлення покликань. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання. Міжнародні стилі оформлення бібліографічних покликань, особливості використання (залежно від сфери застосування і спеціальності).</p>
<p>7. Бібліографічний пошук. Укладання бібліографії дослідницької роботи. Каталоги. Бібліографія – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних у дослідженні наукових праць і джерел. Пошук інформації. Робота з каталогами бібліотек. Робота з онлайн-каталогами; онлайн-каталоги українських (у тому числі університетських) бібліотек. Міжнародні онлайн-ресурси (безкоштовні та передплачені). Тематичні й алфавітні каталоги. Як організувати бібліографічний пошук? «Авторитетні» й «неавторитетні» джерела. «Псевдо-журнал» і «псевдо-видавництво»; «список Білла». Пошук інформації в Інтернеті. Практичні поради щодо організації пошуку: мета та завдання інформаційного пошуку; типи та види пошуку (повнотекстовий пошук, пошук за метаданими, пошук зображень, адресний пошук, фотографічний пошук тощо). Наукометричні бази даних; для чого вони існують. Сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери (збирання. Зберігання, організації, форматування інформації); як ними користуватись.</p>
<p>ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ</p>
<p>1. Академічна культура в університеті. Цінності та цілі вищої освіти. Університет як корпорація; корпоративна етика; партнерство «студент - викладач», «студент - студент», «студент - адміністрація» (взаємозалежність, взаємоповага, взаємовигідна співпраця як запорука успішного функціонування університету та виконання свого покликання). Студент: нерозривність прав і обов'язків. Свобода вибору ВНЗ, спеціальності, вибіркового предметів, теми наукового дослідження і наукового керівника.</p>
<p>2. Академічна доброчесність і академічна нечесність: випадок мого університету. Академічна культура, академічна доброчесність. Академічна культура й етика у вищій освіті. Нерозривність принципів академічної свободи і відповідальності; прав і обов'язків усіх учасників навчального процесу. Методи запобігання академічної нечесності; моральний осуд. Західний досвід покарання за нечесність: від перездачі іспиту, переслуховування курсу і переписування роботи до виключення з університету. Кодекси честі</p>
<p>3. Плагіат у масовій культурі. Види плагіату. Плагіат = порушення авторського права = крадіжка інтелектуальної власності. Розуміння плагіату з античності до сьогодення. Умови і причини «епідемії плагіату» в Україні. Університетські положення про запобігання плагіату. Плагіат у цифровому світі. Різноманіття плагіату. Формування академічної культури через ознайомлення студентів із поняттям інтелектуальної власності. Виявлення плагіату, антиплагіатні програми.</p>
<p>4. Науковий стиль української мови: писемне мовлення. Мовні засоби наукового стилю (підстили: науково-популярний, науково-навчальний): використання наукових термінів,</p>

<p>таблиць, схем; оперування абстрактними поняттями; використання цитат; логічна послідовність; однозначність; аргументованість викладу; уживання складних речень. Наукова лексика; фахова мова.</p> <p>Культура мовлення, мовленнєвий етикет як компонент комунікації. Опанування академічним письмом, комунікативними навичками як необхідна передумова успішного навчання, науково-дослідної діяльності, фахової компетенції, успішного соціокультурного та міжкультурного спілкування.</p>
<p>5. Науковий стиль мови: усне мовлення. Вербальні та невербальні складові в усному мовленні.</p> <p>Усне мовлення. Публічний виступ, презентація, доповідь: єдність форми і змісту; вербальна й невербальна складові (образність й виразність, аргументація, інтонація, міміка і жести). Контакт з аудиторією, риторичний інструментарій, засоби емоційного впливу й переконання. Навички академічної дискусії, полеміки. «Мозковий штурм». Мистецтво слухати.</p>
<p>6. Культура оформлення наукового тексту: цитування й покликання.</p> <p>Правила цитування в науковому тексті (вітчизняний стандарт).</p> <p>Правила покликання в науковому тексті (вітчизняний стандарт).</p> <p>Міжнародні принципи цитування і покликання. Бібліографічні менеджери.</p> <p>Культура оформлення наукового тексту: укладання бібліографії. Культура оформлення наукового тексту: інформаційні технології на допомогу студенту (Заняття проводиться в університетській бібліотеці.)</p> <p>Методологія бібліографічного пошуку, робота з каталогами. Електронні бібліотечні каталоги. Система пошуку наукової інформації в Інтернеті. Електронні бази даних.</p>

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом. Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс 365

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного опитування та самостійної роботи складає не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
30	70	30	100

Підсумкове оцінювання (якщо студент набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	<p>Диференційований залік відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань, 1 відкритого запитання.</p> <p>Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 4 бали.</p> <p>Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 20 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями.</p> <p>Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100</p>
--	---

6.3 Критерії оцінювання теоретичної частини (разом 30 балів).

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, яке містить 3 питання, кожне з яких оцінюється 10 балів

У разі використання технології дистанційної освіти усне опитування за темами контрольної роботи може проводитися усно з використанням інструментів Office 365 та Zoom.

Правильна відповідь **кожного питання** оцінюється 10 балами, а саме:

- **9-10 балів** – відповідь правильна, точна;
- **7-8 балів** – відповідь правильна, складає 80%;
- **5-6 балів** – відповідь не повна, складає 50%;
- **4-2 бали** – відповідь складає 20-40%;
- **1 бал** – відповідь неправильна повністю;
- **0 балів** – відповіді немає.

6.4 Критерії оцінювання практичної частини (разом 70 балів)

Практична робота передбачає виконання індивідуального завдання (1 завдання) та опанування тем практичних занять (6 тем). Правильна відповідь, або виконане індивідуальне завдання оцінюється максимально 10 балів за означеним вище критерієм. В індивідуальній роботі передбачено оцінювання елементів дослідницьких підходів (аналізу, синтезу, логічної аргументації, узагальнення, реферування та анотування першоджерел тощо).

Індивідуальні завдання оцінюються експертно, спираючись на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <http://surl.li/alvis>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація) робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач зобов'язаний у такому випадку видати інше індивідуальне завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Усі письмові запитання до викладача щодо навчальної дисципліни можуть надсилатися на персональну корпоративну електронну пошту, на платформу Teams та на вайбер викладача.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які надано викладачеві для перевірки із порушенням термінів, оцінюються нижчими балами. Перескладання відбувається із дозволу декана у разі поважної причини (наприклад, хвороба).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням, він має право опротестувати виставлену оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти відвідування занять є обов'язковим. Причиною невідвідування занять є хвороба, участь в університетських заходах, навчання за індивідуальним графіком та академічна мобільність, що задокументовано. Про причину відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача особисто або через старосту та самостійно надолужити пропущений матеріал. У разі міжнародної мобільності навчання може відбуватись в он-лайн режимі.

8. Рекомендована література

Основна

1. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг : , 2019. 130с.
2. Гальченко С.І., Силка О.З. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. / С.І.Гальченко, О.З. Силка. – Черкаси: АММО, 2015. – 93с.
3. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
4. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма. - К., 2016. 61 с.

5. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посіб. з алгоритмічними приписами. / Г.С. Онуфрієнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 392с.
6. Право інтелектуальної власності: акад. курс: підруч. для студ. вищих навч. закладів / О.П. Орлюк, Г.О. Андрущак О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. О.П. Орлюк, О.Д.Святоцького. – Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2007, – 696с.
7. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. / О. М.Семенов, О.Л. Фаст. – Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. – 220с.
8. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. / Є.І. Ходаківський, В. П. Якобчук, І.Л.Литвинчук. – Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 276с.

Додаткова

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – Київ: Таксон, 2016. – 234с.
2. Андрущенко В.П. Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України / В. П. Андрущенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи». – Київ, 2011. – Вип. 26. – С.3-15.
3. Бойко Р.В. Без компіляцій і плагіату! / Р.В Бойко, М.О. Фролова // Бюлетень ВАК України. – Київ, 2008. – №12. – С.11-13.
4. Бутенко О. В. Правове виховання студентів вищих технічних навчальних закладів як науково-педагогічна проблема / О. В. Бутенко //Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: зб. наук. пр. – Херсон, 2014. – Вип. 1. – С. 59 – 62.
5. Войтел С. Підготовка роботи до публікації / С. Войтел //Морфологія. – Дніпропетровськ, 2013. – Т. VII, №1. – С.101 – 102.
6. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: крос-культурний аналіз / Н. Гапон, А. Худзічка-Чупала, А. Лупіна-Вегенер // Вісник Львівського університету. Серія «Філософські науки». – Львів, 2013. – Вип. 16. – С. 241 – 248.
7. Гончаренко С. Етичний кодекс ученого / С. Гончаренко; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський національний педагогічний ун-т імені В.Г. Короленка // Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. – Київ-Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. – Вип. 1. – С.25 – 34.
8. Гуманенко О.О. Місце рецензії в історії наукової періодики / О. О. Гуманенко // Наукові записки Української академії друкарства. Серія «Соціальні комунікації». – Львів, 2015. – Вип.1 (50). – С.15 – 20.одекс
9. Гунчак В. М., Чепига М.П. Кодекс честі викладача як перешкода академічній нечесності і поблажливості / В. М. Гунчак, М. П. Чепига // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З Ґжицького. – Львів, 2011. – Т. 13, № 3 (49). – С. 14 – 23.
10. Джонс Р. М. Академічна корупція в Україні // Прозорість і корупція в системі вищої освіти України: зб. матер. конф. (2 – 22 листоп. 2002р. м. Львів). – Київ: Таксон, 2003. – (Серія «Вища освіта в сучасному світі»). – С. 261 – 268.
11. Дикань С.А. Плагіат в освіті: походження, причини та шляхи подолання / С. А. Дикань // Безпека життєдіяльності: всеукр. наук.-попул. журн. – Київ, 2007. – №5 – С.16 – 20.
12. Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії / Т. Добко // Дух і літера. Спец. вип. «Університетська автономія». – Київ, 2008. – №19. – С. 93 – 102.
13. Євсєєва Г. П. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій / Г. П. Євсєєва, М. В. Савицький //Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – Дніпропетровськ, 2014. – №8. – С.54 – 62.
14. Женченко М. І. Оформлення публікацій у наукових журналах і збірниках: вимоги стандартів та видавничі реалії (на прикладі наукових видань НАН України) / М. І. Женченко //

Наука України у світовому інформаційному просторі. – Київ: Академперіодика, 2011. – Вип. 5. – С.125 – 136.

15. Інграффіа Т. Інструкція з написання наукової статті / Т. Інграффіа, К-Х. Швальбе // Морфологія. – Дніпропетровськ, 2013. – Т. VII, №1. – С. 96 – 100.

16. Інтелектуальна власність: Словник-довідник / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – у 2-х т.: Т.1 Авторське право і суміжні права / За ред.О. Д. Святоцького, В.С. Дроб'язка. – Уклад.: В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. – Київ, Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. 356с., С.157.

